

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ

ਮੰਗਲਵਾਰ 2 ਸੱਤੰਬਰ 2025

ਖੱਟ ਗਿਆ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ 25-50 ਫੀਸਦੀ ਛਿਸਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ 17 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋਈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਗਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਕਰੇਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਲੜੇ ਰੂਸ ਦੀ ਅਰਥਵਿਸਥਾ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਟੈਰਿਫ (25 ਫੀਸਦੀ ਆਧਾਰ ਟੈਰਿਫ ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ 25 ਫੀਸਦੀ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਦੰਡ) ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਲੈਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਰੂਸ-ਸੂਕਰੇਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਰਕ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸ਼ੱਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਖਰੀਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਤਾਂ ਵੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੈਟਰਨ ਵਾਰੋਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਪਰਵਾਰਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਰਿਲਾਇਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਨੇ ਸਸਤੇ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਨਾਲ 'ਸੰਗੀ ਮੁਨਾਫਾਖੇਰੀ' ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 2021 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁਲ ਤੇਲ ਦਰਮਦ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਸਿਰਫ 0.2 ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਜੋ 2025 ਤੱਕ ਵਧ ਕੇ 36-44 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 33 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਨਾਇਰਾ ਐਨਰਜੀ ਦਾ 12-15 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਵਾਇਨਰੀਆਂ ਇੰਡੀਆਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਆਈ ਓ ਸੀ), ਭਾਰਤ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ (ਬੀ ਪੀ ਸੀ ਐਲ) ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ (ਐਚ ਪੀ ਸੀ ਐਲ) ਨੇ 35-40 ਫੀਸਦੀ ਤੇਲ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਛੋਟੇ ਦਰਮਦਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 5-10 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ। ਰਿਲਾਇਸ ਦੀ ਜਾਮਨਗਰ ਸਥਿਤ ਰਿਵਾਇਨਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਿਵਾਇਨਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਜੁਨ 2025 ਵਿੱਚ 7,46,000 ਬੈਰਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਦਰਮਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧੇ ਗਏ ਤੇਲ (ਖਾਸਕਰ ਡੀਜ਼ਲ) ਦਾ 67 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਲਾਇਸ ਨੇ ਕਰੀਬ 6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ। ਇੱਥੋਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਤੋਂ ਲਈ ਸਸਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ? ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗਿਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਹੁਣ ਜਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਟੈਰਿਫ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਕੱਪੜਾ, ਹੋਰਾ, ਚਮੜਾ, ਮੱਛੀ, ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਤੇ ਫਾਰਮਸਿਊਟੀਕਲ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਗਲੋਬਲ ਟਰੇਡ ਰਿਸਰਚ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ ਨਾਲ 48 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ 10 ਲੱਖ ਤੱਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੂਸ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਉਤਸਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਏ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਚੀਦਾ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਕੁਠਨੀਤਕ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਰੱਖੂਰਾਮ ਰਾਜਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਾਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸ਼ੱਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਕਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀਮਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

